

European
Statistical
Governance
Advisory
Board

PRANEŠIMAS SPAUDAI

2016 m. lapkričio 9 d.

Kai tiesos vis mažiau paisoma, pasitikėjimas Europos statistika kaip niekad svarbus

2016 m. ataskaitoje Europos statistikos valdymo patariamoji taryba (ESGAB) ragina dėti daugiau pastangų, kad Europos statistika būtų labiau pasitikima. Per pastarojo laikotarpio politines kampanijas JAV ir JK referendumą turėjome progą pamatyti, kaip neva faktiniais duomenimis pagrįsta statistika gali greitai pasklisti ir klaidinti visuomenę^{1,2}. ESGAB pirmininkas Marttis Hetemäkis sako: „Šiuolaikinėje tiesos nepaisymo politikoje svarbūs politiniai teiginiai kartais paremiami netinkama ar klaidinančia informacija. Norint atkreipti visuomenės dėmesį į oficialiomis aplinkybėmis naudojamų duomenų šaltinį ir kokybę, statistikos institucijų vaidmuo ypač svarbus.“

Klaidinamai naudoti statistinius duomenis nėra nauja praktika, tačiau dabar šiuos duomenis rengia labai daug įvairių institucijų, agentūrų ir ekspertų, todėl įvairios kokybės ir kartais tarpusavyje nesutampančių statistinių „faktų“ galima pateikti apie pačius įvairiausius klausimus. Europos statistikos praktikos kodekse nustatyta tiesioginė statistikos institucijų atsakomybė užtikrinti, kad politiniuose debatuose oficiali statistika būtų naudojama tinkamai.

Todėl ESGAB rekomenduoja, kad šios institucijos ne tik viešai komentuotų oficialios statistikos kritikos ir netinkamo naudojimo atvejus, bet ir prireikus ryžtingai gintų savo parengtų statistinių duomenų kokybę. ESGAB taip pat rekomenduoja aktyviau informuoti visuomenę apie oficialios statistikos kaip viešosios gerybės ir būtinos politinės priemonės vertę.

Duomenų šaltinių yra daug (įvairios apklausos, registrai, komercinės duomenų bazės), todėl ESGAB kelia susirūpinimą tai, kad tokių duomenų analizei reikia ypatingų įgūdžių, ypač kai kalbama apie visą Europą ir svarbu, kad šalių duomenys būtų palyginami. Ataskaitoje nurodoma, kokių veiksmų imamasi dėl reikiamų įgūdžių ir galimų būdų spręsti jų trūkumo problemą.

Europos statistikos sistemoje Praktikos kodekso laikomasi tinkamai. ESGAB pripažįsta, kad keliose srityse, nurodytose per pastarojo laikotarpio tarpusavio vertinimą ir ankstesnėse ESGAB ataskaitose, pasiekta pažangos ir nurodo kelias sritis, kur jos vis dėlto nepakanka. Kalbama apie Eurostato ir nacionalinių statistikos institucijų vadovų įdarbinimo ir atleidimo procedūras, palyginamą informaciją apie statistinės produkcijos rengimo sąnaudas, platesnį administracinių duomenų naudojimą ir veiklos koordinavimą su kitomis nacionalinėmis institucijomis, kurios rengia Europos statistiką.

¹ Žr. 2016 m. rugsėjo 10 d. „The Economist“ straipsnį „Art of the lie“ (<http://www.economist.com/news/leaders/21706525-politicians-have-always-lied-does-it-matter-if-they-leave-truth-behind-entirely-art>).

² Žr. 2016 m. rugpjūčio 24 d. Williama Davieso straipsnį „The Age of Post-Truth Politics“ (<http://www.nytimes.com/2016/08/24/opinion/campaign-stops/the-age-of-post-truth-politics.html>).

Daugiau informacijos

2016 m. ESGAB ataskaita ir santrauka pateikiamos ESGAB interneto svetainėje (<http://ec.europa.eu/esgab/>).

Atstovas žiniasklaidai

Dėl interviu su ESGAB pirmininku M. Hetemäkiu kreipkitės į ESGAB sekretoriatą: Steve'as Clarke'as (estat-esgab@ec.europa.eu), tel. +352 4301 32527.

Apie ESGAB

ESGAB³ vykdo nepriklausomą Praktikos kodekso įgyvendinimo apžvalgą. Be to, ESGAB siekia įtvirtinti pagrindinius Praktikos kodekso principus – Europos statistikos sistemos profesinį nepriklausomumą, vientisumą bei atskaitomybę ir siekia gerinti Europos statistikos kokybę. ESGAB sudaro septyni nariai. Be kitų užduočių, taryba turi kasmet rengti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje apžvelgiama, kaip Praktikos kodeksą įgyvendina Eurostatas ir visa Europos statistikos sistema. ESGAB taip pat pataria Komisijai (Eurostatui) dėl tinkamų priemonių įgyvendinimui palengvinti.

Europos statistikos praktikos kodeksas

Europos statistikos praktikos kodekse⁴ nustatyti Europos statistikos tobulinimo, rengimo ir sklaidos standartai. Jis pagrįstas bendra statistikos kokybės apibrėžtimi, kuri taikoma Europos statistikos sistemoje (ESS; nariai – nacionalinės institucijos ir Eurostatas). Praktikos kodeksas – tai savireguliuojama priemonė, kurioje nustatyti 15 principų, susijusių su nacionalinių ir ES statistikos tarnybų institucinėmis sąlygomis ir Europos statistikos rengimu ir sklaida. Jį įgyvendinant naudojamosi kiekvieno principo taikymo gerosios praktikos rodikliais.

Europos statistikos sistema⁵ (ESS) yra Europos Sąjungos statistikos institucijos, t. y. Komisijos (Eurostato) ir nacionalinių statistikos institucijų (NSI) bei kitų nacionalinių institucijų (KNI), kurios kiekvienoje valstybėje narėje yra atsakingos už Europos statistikos tobulinimą, rengimą ir sklaidą, partnerystė.

Tarpusavio vertinimas

Tarpusavio vertinimas⁶ – dalis Europos statistikos sistemoje taikomos Praktikos kodekso įgyvendinimo strategijos. Atliekant šį vertinimą siekiama, kad ESS statistikos institucijos būtų vientisesnės, labiau nepriklausomos ir geriau atsiskaitytų už savo veiklą. Pirmą kartą šis vertinimas vykdytas 2006–2008 m., o antrą – 2013–2015 m. Į abu ciklus įtrauktos visos ES valstybės narės ir ELPA šalys. Europos statistikos valdymo patariamoji taryba (ESGAB) įvertino Eurostato veiklą, taikydama nacionalinių statistikos institucijų tarpusavio vertinimui parengtą metodiką, šiek tiek pritaikytą prie Eurostato ypatumų.

³ <http://ec.europa.eu/esgab>

⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5922241/10425-LT-LT.PDF>

⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/european-statistical-system/overview>

⁶ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/peer-reviews>